

Deon Meyer

Prooi

Vertaald uit het Afrikaans door
Martine Vosmaer en Karina van Santen

A.W. Bruna Uitgevers

Augustus. Daniel Darret. Bordeaux.

Daniel Darrets vreemde relatie met madame Lecompte begint met geweld. En zal zo eindigen ook.

In de vochtige hitte van de augustusnacht kan hij weer eens niet slapen. Het raam van zijn kamer staat wagenwijd open, maar de Place Camille Pelletan lijkt wel een oven, benauwd en geen zuchtje wind. Om halfeen 's nachts wordt hij opgejaagd door de demonen uit zijn verleden. Hij trekt een korte broek, een T-shirt en zijn zwarte Nikes aan en neemt de drie trappen naar beneden. Op het pleintje zit de kat op het dak van de oude, vuile Renault van de buren. Ze kijkt hem samenzweerderig aan; *wij twee rusteloze nachtdieren*.

Die stomme kat. Wackett. Ooit zonder enige reden zo gedoopt door het driejarige kind van de buren.

Hij loopt zijn gebruikelijke route langs La Flèche Saint-Michel. Het plein voor de basiliek, overdag een krioelende markt, is nu helemaal verlaten. Hij steekt de tramrails en de vierbaansweg over tot aan het water, want hij is op zoek naar de koele bries van de rivier. Dan slaat hij af naar het noorden, en loopt stevig door over de promenade aan de linkeroever. Links van hem broeit het oude centrum van Bordeaux in de nachtelijke stilte als een sluimerend dier.

In het Skatepark Colbert gaat een eenzame tiener op een skateboard heen en weer en heen en weer, de wielmpjes over de betonnen ramps en houten platforms zijn minutenlang het enige geluid van de nacht. Hij vraagt zich af waarom die jongen op dit uur van de nacht wakker is.

Hij steekt de Garonne over via de nieuwe brug, de Pont Jacques Chaban-Delmas, een wonder van ingenieurskunst, en slaat op de rechteroever af naar het zuiden. Vanaf de donkere rivier komt een zuchtje wind dat zijn gezicht verkoelt, heel even maar.

Zijn gedachten zijn bij de werkdag die voor hem ligt, zijn kleine en onbetekenende verantwoordelijkheden terwijl monsieur en madame Lefèvre hun zomervakantie in Arcachon doorbrengen. Hij is zich aanvankelijk niet eens bewust van de lange vrouw in de schaduw van het Parc aux Angéliques.

Pas als ze een geluid maakt, wordt zijn aandacht getrokken, want hij hoort de angst in haar stem. Hij ziet haar en de schimmen tussen de bomen, en loopt instinctief die kant op.

Ze zijn met z'n vijven – ze jagen haar op, jagen op haar. Ze zijn snel en soepel en sterk, eentje heeft een honkbalknuppel. Hij hoort hun hoongelach, de opgewonden uitroepen als het blaffen van een roedel hyena's. Twee van hen zijn bijna bij haar. Ze zijn zo op haar gefocust dat geen van hen Daniel opmerkt.

Eentje roept: 'Giraf!' Daniel begrijpt wel waarom, want de lange vrouw galoppeert onbeholpen als een giraf. Hij hoort de anderen bulderen van het lachen. De voorste man versnelt, bukt zich en geeft een klap tegen haar enkel zodat ze onelegant en geluidloos in het gras valt.

Dan grijpt de man haar vast.

'Non!' roept Daniel onwillekeurig. Het is een reflex en het volgende moment voorziet hij de onmiddellijke toekomst, dringt de wet van oorzaak en gevolg van wat er nu gaat gebeuren tot hem door. En hij weet dat het voor hem een groot risico betekent. Nu en later.

Ze kijken om en zien hem. Eentje haalt een mes tevoorschijn; het lemmet glimt even in een lichtvlek van de lantaarns aan de Quai des Queyries. De man met de honkbalknuppel heeft brede schouders en gespierde armen vol zwarte slangentattoos. De wapens bewijzen dat ze niet toevallig hier zijn. Hij herinnert zich de sensatieberichten in de media en de frustratie van de politie over de overvallers op de kaden die het in de kleine uurtjes op dronken uitgaanspubliek gemunt hebben.

Ze vormen een halve cirkel; jonge mannen van nauwelijks twintig, vol zelfvertrouwen. Hij weet dat ze op die leeftijd door ego en groepsdruk worden opgehitst, ze zullen nu allemaal tegelijk op hem afstomen. Hij voelt de last van zijn leeftijd, zijn lichaam dat het geweld dat eraan komt vergeten is.

Een van hen brult een strijdkreet. Het is een primitieve klank die hen tot actie aanzet.

Hij voelt de adrenaline. Hij slaat de grootste, de man met de slangenarmen, eerst. Zijn timing is slecht en hij raakt hem zonder kracht of effect. De messentrekker steekt naar hem, flitsend; Daniel is te laat om zich terug te trekken en het mes snijdt over zijn ribbenkast. Een vuist raakt hem in zijn hals, nog een op zijn jukbeen – harde klappen waar hij van trilt, wankelt.

Vannacht zal hij hier creperen.

Slangenarm tilt de honkbalknuppel hoog op en heel even maken de anderen ruimte voor de klap. Daniel zet wanhopig een stap naar voren en beukt hem met zijn vuist tegen zijn slaap, hard en fel. De klap maakt een misselijkmakend, hol geluid als een watermeloen die valt. Slangenarm zakt in elkaar. Een ander raapt de honkbalknuppel op. Daniel draait op de bal van zijn voet, grijpt met zijn rechterhand naar de messentrekker, maar hij is te langzaam en het mes snijdt diep in zijn handpalm. Hij grijpt weer, krijgt met zijn linkerhand de pols van de man te pakken, rukt hem met geweld naar zich toe en slaat hem met de rechterhand vol op zijn neus, een stoot omhoog en naar voren. De messentrekker wankelt en zakt neer, jankend van de pijn. Daniel voelt de warmte van het bloed dat uit zijn handpalm stroomt en uit de wond op zijn ribben langs zijn zij sijpelt.

Twee van hen springen tegelijk op zijn rug. Hij stormt naar achteren zodat hij met zijn volle gewicht tegen een boom knalt. Hij hoort de ribben van de man breken, voelt hoe de arm om zijn nek verslapt. Maar de ander slaat Daniel van achter met een vuist tegen zijn oor. Nog een klap raakt hem in zijn nek. De vijfde man, zijn bebaarde gezicht vertrokken van haat en woede, stormt met de honkbalknuppel op hem af.

Daniel draait zich om en wil de man die aan zijn nek hangt als schild gebruiken. Het lukt niet. De knuppel raakt Daniel op de dikke spieren van zijn rechterschouder voor hij afschampt en pijnlijk zijn oor raakt. Nu stroomt het bloed ook langs zijn nek. Het maakt een woede in hem los die de roest en barrières en jaren wegvaagt. Hij grijpt de knuppel stevig vast, draait hem uit de handen van de man; hij ziet de ogen van zijn aanvaller, nu wild en bang door die kracht en snelheid. Daniel slaat hem met de knuppel tegen zijn hoofd. De man stort neer. Hij zwaait de knuppel naar achteren en raakt de laatste, die aan zijn rug hangt, tegen zijn keel, zodat de wurgende arm om zijn hals loslaat. Daniel draait zich om. De man probeert hem met zijn

onderarm af te weren, maar Daniel zwaait met de knuppel en breekt het spaakbeen en de ellepijp. Een scherpe hoge gil in de nacht.

Voetstappen achter hem. Hij ziet net op tijd de messentrekker, zijn gezicht vol bloed, het wit van zijn ogen wild en groot; het mes komt van onderaf naar boven. In één beweging springt Daniel naar achteren en haalt uit. De punt van de knuppel raakt de hand met het mes, het wapen vliegt door de lucht en valt in het gras. Hij stapt naar voren, beukt met de knuppel de man in zijn buik en draait zich om. Maar niemand wil meer vechten.

Hij moet maken dat hij wegkomt, want dit blijft niet zonder gevolgen. Een paar van hen zijn zwaargewond.

Hij loopt naar de vrouw toe. Ze zit voor zich uit te staren. Hij ziet dat ze ouder is dan hij had gedacht. Haar gezicht heeft een vreemde vorm, en een vreemde uitdrukking. Angst en fascinatie zijn versteend in haar eigenaardige gelaatstrekken.

‘Kom,’ zegt hij tegen haar en hij steekt zijn rechterhand uit om haar overeind te helpen, maar beseft dat er bloed uit stroomt. Hij pakt de honkbalknuppel over en reikt haar zijn linkerhand. Hij weet niet of ze die aan zal pakken, want hij is een grote zwarte man met bloed aan zijn handen en hoofd en kleren, ’s nachts in een donker park.

Ze pakt zijn hand en hij trekt haar overeind. Ze blijft verdwaasd staan.

‘We moeten hier weg,’ zegt hij dringend.

Ze knikt. Hij loodst haar aan haar arm mee. Ze lopen door de schaduwen tot in het licht van de Rue de Sem.

Hij kijkt om. Ze worden niet gevolgd.

Hij slingert de honkbalknuppel ver de stroming van de brede rivier in.

Bij de Pont de Pierre zegt hij tegen haar: ‘Blijf gewoon doorlopen.’ Hij geeft haar een duwtje in haar rug. Ze knikt en loopt door. Hij wil over het hek springen en de trap naar het water nemen zodat hij tenminste het bloed van zijn gezicht kan wassen voordat hij naar huis gaat. Maar hij ziet dat ze blijft staan en terugkomt.

‘*Merci*,’ zegt ze zacht.

2

Augustus. Bennie Griessel. Bellville.

Het beroepsleven van een politieman of -vrouw draait om een map met drie flappen die je om kunt vouwen tot precies twee centimeter breder en langer dan een A4'tje.

Het legendarische *docket*.

Het is esthetisch gezien geen mooi document.

Het docket is van dun, goedkoop karton gemaakt, in een lichtbruine kleur die vaak smalend wordt vergeleken met een onwelriekend nevenproduct van baby's.

Op de voorkant, helemaal bovenaan, staat het wapen van de SAPD, de Suid Afrikaanse Polisiediens. En direct eronder, in de vetste, grootste letter van het hele document, staat CASE DOCKET/SAAK-DOSSIER, de officiële volledige titel. Toch hebben rechercheurs, officieren van justitie en rechters het bijna altijd alleen over het 'docket', ongeacht welke van de elf officiële talen van het land ze thuis spreken.

Het heeft drie flappen en zes bladzijden, die allemaal van boven tot onder vol staan met woorden en zinnen en afkortingen, vakjes en stippellijnen in zwarte inkt die voor het onervaren of onwetende oog intimiderend en chaotisch kunnen lijken (en een laatste overheidsbastion zijn voor tweetaligheid in Engels en Afrikaans). Maar voor de mensen die het dagelijks gebruiken is het docket een meesterstuk van efficiëntie. Het heeft zich door de jaren heen evolutionair ontwikkeld tot de volmaakte gids voor en reisgenoot bij een zaak – van het eerste bezoek aan de plaats delict tot de uiteindelijke veroordeling. De zes kartonnen bladzijden bevatten op zich belangrijke informatie, maar ze dienen ook als een uitstekend, verrassend duurzaam omhulsel voor de vaak tientallen, soms honderden documenten die de zaak tijdens zijn levensduur zal verzamelen. Het docket is tegelijkertijd pakhuis en encyclopedie, bronnenlijst, recherchebijbel en thriller.

Als je tenminste weet hoe je het moet lezen, en het natuurlijk door een zorgvuldige, kundige agent wordt opgesteld en bijgehouden.

Wanneer luitenant-kolonel Mbali Kaleni op dinsdag aan het eind van de ochtendbriefing vlak voor acht uur kapitein Bennie Griessel een docket geeft, weten hij en zijn collega Vaughn Cupido in één oogopslag twee belangrijke dingen:

1. Dit is niet hun eigen docket dat terugkomt nadat Kaleni het met haar pijnlijke nauwgezetheid heeft uitgevlooid. Want in het allereerste vakje bovenaan links staat Beaufort-Wes als het oorspronkelijke politiebureau, en de naam van de eerste rechercheur is 'Serg. A. Verwey'.

2. Dit is een hete aardappel. Want ze hebben onmiddellijk gekeken naar het midden van de voorpagina, onder *Misdaadcode*. Op dit specifieke dossier staan de cijfers waar het hart van iedere rechercheur iets sneller van gaat kloppen:

31984.

De administratieve code voor moord in het hele rechtssysteem.

'Ik wil dat jij en kapitein Cupido je uitsluitend op deze zaak richten,' zegt kolonel Kaleni, met de nadruk op 'uitsluitend'. Ze is chef van de eenheid Ernstige Delicten van het Direktoraat vir Prioriteits-Misdaadondersoeke – beter bekend als de Valken. Haar voornaam betekent 'bloem' in het Zoeloe, haar moedertaal.

Griessel en Cupido weten onmiddellijk dat hun beroepsleven de komende tijd om dit specifieke dossier zal draaien. En ze zijn daar niet zo happig op. Onder meer omdat dit een zaak is die ze geërfd hebben. Het betekent dat die waarschijnlijk gepaard gaat met gebreken en allerlei soorten bagage, zoals gekonkel tussen afdelingen en professionele jaloezie.

Bovendien is het onderzoek minstens acht dagen oud, volgens het zaaknummer (dat in het bovenste, middelste vakje van het voorblad is ingevuld). En *Datum en tijdstip misdrijf* (tweede grote vak op het voorblad, links) is bijna drie weken geleden. De eerste tweeënveertig uur, de essentiële periode die het onderzoek van een moordzaak maakt of breekt, zijn allang verstreken.

Daarom kreunt Vaughn Cupido en zegt: 'Waarom krijgen wij altijd de coldcasekliekjes, kolonel? De hopeloze gevalletjes?'

'Omdat jullie de besten zijn, kapitein,' zegt Mbali Kaleni. Ze is langzaam en frustrerend trouw aan de regels, en drijft daarmee de

wat vrijzinniger Cupido vaak tot razernij. Maar ze weet hoe ze het beste uit haar mensen moet halen: ‘En dat heeft deze zaak nodig. Omdat het om internationaal toerisme gaat, schijnen er wat bevoegdheid betreft grijze gebieden te zijn, en de plaatselijke wets-handhaving is tot nu toe niet indrukwekkend geweest. Daarom heeft de provinciale korpschef ons gevraagd in te springen, en hij vroeg specifiek om jou en Bennie. Hij zei: als iemand het kan oplossen dan zijn jullie het wel.’

‘*Damn straight*, kolonel,’ zegt Cupido tevreden, zich niet bewust van haar slimme manipulatie.

‘Daar komt bij dat het slachtoffer een voormalig lid van de politie is,’ zegt Kaleni. ‘Het is het Johnson Johnson-docket.’

Ze wacht tot er bij hen een lichtje opgaat, maar zoals de meeste leden van het team Ernstige Delicten hebben deze twee rechercheurs de afgelopen maand dag en nacht gewerkt om een reeks moorden onder nachtclubuitsmijters in de stad op te lossen. Ze staren haar aan.

‘Die man die op de luxetrein verdween,’ zegt ze alsof ze dat horen te weten. ‘Het is uitgebreid in het nieuws geweest.’

‘Johnson Johnson? Zo heet hij? *For real?*’ vraagt Cupido.

‘Ja.’

Griessel schudt zijn hoofd. ‘Sorry kolonel, hebben we niet van gehoord.’

‘Oké. Het staat allemaal in het docket,’ zegt ze.

Maar niet alles staat in het docket.

In Griessels kantoor spreiden ze de inhoud ervan over zijn dienstbureau uit en beginnen het te bestuderen.

Zoals met alle SAPD-dossiers, bestaat de inhoud uit drie onderdelen: A, B, en C.

Deel A bevat de verhoren, verslagen, verklaringen en het fotoalbum. In het Johnson-docket is die informatie minimaal. Er is een bladzijde met aantekeningen in een slordig handschrift, over een telefonisch onderhoud met een mevrouw Robyn Johnson, een voorlopig verslag van een forensisch inspecteur van de SAPD in George en een paar vage foto’s van een man in een zwart pak en wit overhemd

die naast een spoorlijn ligt. De foto's laten een lijk zien dat al in staat van ontbinding verkeert. Het gezicht is vervormd door een ernstige hoofdwond. De laarzen van de SAPD-leden in uniform die rond het lichaam staan, zijn ook op de foto te zien.

'Jissis,' zegt Bennie Griessel terwijl hij naar de foto wijst. Want dat betekent slecht beheer van de plaats delict en eindeloze problemen voor de officier van justitie, als de zaak voor de rechtbank komt.

'Ja. Boertjes van buut'n. Wat had je dan verwacht?' vraagt Vaughn Cupido retorisch.

In deel B van het dossier wordt de correspondentie bewaard die met andere afdelingen van de SAPD of externe instanties zoals banken of werkgevers is gevoerd. Dit deel bevat alleen een kopie van een artikel 205-dagvaarding die de rechercheur van Beaufort-Wes heeft gebruikt om informatie over een mobiele telefoon van Vodacom te krijgen.

Deel C is het onderzoeksdagboek op het SAPD5-formulier. Ook dat is broddelwerk. De laatste notitie meldt dat het lijk pas twee dagen geleden van Beaufort-Wes naar het politiemortuarium in Soutrivier is verplaatst. Er is nog geen lijkschouwing gedaan. Het lichaam is officieel nog niet geïdentificeerd als dat van Johnson Johnson.

Griessel zucht.

Cupido staat op. 'Benna, laten we proberen chocola te maken van die shit,' zegt hij en hij veegt het whiteboard aan de muur schoon.

Griessel werkt de notities in het docket stuk voor stuk af, terwijl Cupido met een blauwe stift een tijdlijn met schematische bijzonderheden op het bord maakt.

Tegen de lunch zijn ze nog bezig. Ze laten afhaal van de Voortrekkerweg komen. Griessel bestelt een jalapeño-mayoburger met friet van Steers, zijn nieuwe favoriete tent. Hij kan eten wat hij wil, want hij rijdt met zijn mountainbike minstens 140 kilometer per week tegen de hellingen van Kloofnek op. Hij weegt zeven kilo minder dan een jaar geleden.

De inhoud van Cupido's keurige kledingkast zit op het ogenblik onaangenaam strak. Want Vaughn wil het hart veroveren van zijn nieuwe liefde, de mooie Desiree Coetzee uit Stellenbosch, en zij houdt van koken en uit eten gaan. Maar hij heeft last van de vetrolletjes. Heel erg. Daarom volgt hij stiekem hetzelfde dieet dat hij zo enthousiast bespote toen kolonel Mbali Kaleni er indertijd mee begon – het beroemde *banting*-dieet van professor Tim Noakes. Hij

heeft het alleen aan Griessel bekend, uit schaamte voor zijn uitgesproken mening daarover in het verleden.

Cupido bestelt twee visfilets van Catch of the Day, zonder friet, en een Coke Zero. Ze eten en werken, tot ze tegen drie uur min of meer doorhebben hoe de zaak in elkaar zit:

Johnson Johnson (34) was volgens een notitie in het docket ‘consulent persoonsbeveiliging’.

Zeventien dagen geleden, op zaterdag 5 augustus, is hij samen met een klant op een luxetrein van Rovos Rail in de Kaap gestapt. De klant voor wie hij als lijfwacht werkte, was een Nederlandse toerist, ene Thilini Scherpenzeel. De trein was op weg naar Pretoria.

‘Thilini Scherpenzeel,’ proefde Cupido de naam in zijn mond. ‘Dat is nog eens een naam, pappie, *elegance* tot en met. Ik wil wedden dat het een hotte chick is.’

Johnson is voor het laatst gezien toen hij die zaterdagavond, nadat hij met mevrouw Scherpenzeel in de trein had gegeten, haar tot de deur van haar coupé had begeleid. Een woordvoerder van Rovos heeft later bevestigd dat Johnson niet in de trein zat toen die maandag in Pretoria aankwam. Zijn cliënte en het personeel van de trein waren ervan uitgegaan dat hij de trein zaterdagnacht vrijwillig had verlaten, want zijn koffer leek ook weg te zijn. Die is pas maandag gevonden toen de trein zijn bestemming Pretoria had bereikt – ver weggeduwd onder het opklapbed.

Die maandagmiddag is Johnson door zijn ex-vrouw, Robyn, als vermist opgegeven. Ze heeft de verdwijning aan het eind van de avond gemeld bij het politiebureau in Brackenfell, de noordelijke voorstad van Kaapstad waar zij en Johnson gescheiden woonden.

Alle pogingen om Johnson op te sporen zijn vruchteloos geweest.

Een week later, op maandag 14 augustus, was het lijk van een man naast de belangrijkste spoorlijn in de buurt van Drie Susters in de Karoo gevonden. De doodsoorzaak was zo te zien een zware schedelfractuur. Een forensisch onderzoeker van de SAPD in George had een dag later bloed, weefsel, botsplinters en haren gevonden op de stalen paal van een hoogspanningsmast, een paar meter van het lichaam verwijderd, op een hoogte die erop wees dat de overledene ertegenaan was geklapt toen hij uit de trein was gesprongen of gegooid.

In de binnenzak van zijn jasje zat een kapotte telefoon. Zijn lichaam is te zien op de foto's in het dossier.

Op woensdag 16 augustus heeft de rechercheur in Beaufort-Wes die met het onderzoek was belast, sergeant Aubrey Verwey, door het IMEI-nummer van de kapotte telefoon te checken, vastgesteld dat de overledene mogelijk de verdwenen Johnson Johnson is.

Dit is zo ongeveer alle informatie waar ze over beschikken.

Cupido legt de blauwe stift neer en doet een stap naar achteren. 'Een jurisdictienachtmerrie,' zegt hij. 'Brackenfell, Pretoria, Drie Susters, Beaufort-Wes, en niemand weet waar deze *dude* dood is gegaan. We kunnen vanaf *ground zero* beginnen.'

Ground zero is een plek in de Karoo naast de spoorrails niet ver van Drie Susters. Daarom belt Cupido Beaufort-Wes, praat met sergeant Aubrey Verwey en maakt een afspraak om de volgende dag daarheen te rijden om de plek te zien waar het lichaam van Johnson Johnson gevonden is.

Griessel begint de verspreide foto's en documenten bij elkaar te harken en terug te leggen in de geelbruine map. 'Kom, laten we met de ex gaan praten,' zegt hij.

'En we moeten ook bij Thilini Scherpenzeel op bezoek,' zegt Cupido hoopvol, '*sooner or later*.'

'Was jij niet de man die zo gek is op ene Desiree Coetzee uit Stellenbosch?' vraagt Griessel.

'Dat ben ik,' zegt Cupido. 'Mijn belangstelling voor miss Scherpenzeel is *purely professional*.'

'Natuurlijk,' zegt Griessel.

Het is even na drieën 's middags. Ze lopen de kamer uit, het schemerdonker van de gang in, want een paar tl-buizen doen het niet.

3

Augustus. Daniel Darret. Bordeaux.

Na het gevecht bij de rivier is hij nog dagenlang van slag.

En dankbaar dat zijn werkgevers met vakantie zijn, want zijn gezicht is verkleurd en opgezwollen, en zijn hand zit dik in het verband.

Hij is onthutst over het risico. Hij woont in de multiculturele wijk Saint-Michel; er staat een moskee niet ver van zijn huis. Het is algemeen bekend dat de Franse DGSI, de Direction Générale de la Sécurité Intérieure, hier alom aanwezig is. Zijn levensstijl en connecties zullen er allang voor hebben gezorgd dat ze hem als onschadelijk beschouwen, maar zijn foto zal ergens in een database zitten. En de politie in deze stad is efficiënt, met hun uitgebreide systeem van bewakingscamera's. Het zal niet onmogelijk zijn hem aan het gevecht te koppelen en vervolgens op te sporen. Zelfs al kan hij zelfverdediging aanvoeren, en al is er een getuige die dat kan bevestigen, het zijn de scherpere aandacht en belangstelling die hij niet wil. Die hij zich niet kan veroorloven.

Hij is onthutst hoeveel schade vijf jonge amateurs bij hem hebben kunnen aanrichten, hoe zijn leeftijd hem heeft verzwakt en vertraagd.

Hij is onthutst omdat hij weer over zijn schouder moet kijken, omdat hij de Place Camille Pelletan onder het raam van zijn appartement nu weer in de gaten moet houden, zijn oren moet spitsen als hij een sirene hoort, en vanbinnen verstijft als hij een uniform ziet.

Hij wil dat leven niet meer.

De kranten brengen het verhaal, van de vijf die in het park aan de overkant van de rivier in een 'bloedige bendeoorlog' betrokken waren. Twee van hen worden gezocht voor andere misdrijven.

Er is geen kloep aan zijn deur, geen agent die achterdochtig naar hem kijkt.

Het waait over. De zwellung op zijn gezicht neemt af.

Maar niets is meer zoals het was.

En dan ziet madame Lecompte hem.

Augustus. Bennie Griessel. Brackenfell.

Ze zetten de auto op het parkeerterrein van het Fairbridge-winkelcentrum in Brackenfell en lopen dan naar de grote dierenwinkel die achterin, vlak bij het treinspoor, staat.

Ze lopen naast elkaar, Bennie Griessel en Vaughn Cupido. Griessel met zijn warrige haar, altijd een knipbeurt achter, en zijn donkere, amandelvormige ogen die wel als ‘Slavisch’ zijn beschreven. Hij staat al meer dan tweehonderdveertig dagen droog, maar de strijd met de fles heeft diepe sporen op zijn gezicht achtergelaten, zodat hij tien jaar ouder lijkt dan zijn officiële zesenvestig. En de flamboyante Vaughn Cupido, een kop groter, negenendertig jaar, in zijn elegante winterjas. Hij zegt al maandenlang: ‘De *big four-oh*, pappie, hij komt eraan. En je weet wat ze zeggen, *when forty hits, you have to hit back...*’

Hij heeft nog niet verteld hoe hij van plan is terug te slaan.

De dierenwinkel ziet eruit als een soort miniboerderij met een erf. Op het grote bord staat ROBYN’S ARK. Ze moeten eerst het hekje door, daarna door de tuin waar kippen en hazen en eenden scharrelen, voordat ze bij de winkeldeur komen. Binnen ruikt het naar vogelpoep en hondenvoer en kattenpis. Een kakofonie van papegaaien, kanaries, vinken en puppy’s vult de ruimte. Een hele muur is bedekt met aquaria, met daarin de enige vorm van leven op die plek die geen hoorbare geluiden maakt.

Er komt een vrouw op hen af. Ze is ergens in de dertig en mollig. Haar make-up en kapsel zijn wat overdadig, de oorbellen groot, de nagels lang en donker gelakt.

‘Ik ben Robyn,’ zegt ze. ‘U bent van de SAPD, toch?’

‘De Valken,’ zegt Cupido.

‘Ik ken mensen bij de politie, ik ben een hele tijd met eentje ge-

trouwd geweest,' zegt ze. 'Het werd tijd dat de Valken werden ingeschakeld.'

Ze stellen zich voor en vragen of ze met haar over Johnson Johnson kunnen praten.

'Natuurlijk. Maar het is J.J.,' zegt ze. 'Iedereen noemde hem J.J. Kom verder, dan praten we in mijn kantoor.'

'Onze oprechte deelneming,' zegt Cupido. 'Het moet een flinke klap zijn geweest.'

Ze staat bij de deur te wachten tot ze binnen zijn, en zegt dan: 'Ja, het is zwaar. Vooral voor de kids. Maar het is nu al drie weken geleden, ik kan er nu beter mee omgaan. Ik wist het eigenlijk wel, toen J.J. niet kwam opdagen die avond, toen wist ik het eigenlijk al. Dus ik had tijd om te rouwen...'

En ze doet de deur achter hen dicht.

Ze zitten aan haar bureau. Ze steekt een dunne sigaret op. De rechercheurs halen notitieboekjes en pennen tevoorschijn.

Aan de muur hangen posters van dieren – honden, katten, eenden – met grappige uitdrukkingen en humoristische onderschriften erbij. De kleurige ordners in de kast achter het bureau geven de kamer een vrolijke uitstraling. Op het bureau staat een ingelijste foto van twee meisjes, parmantige paardenstaarten die om hun mooie gezichtjes dansen. Griessel vindt het een beetje ongemakkelijk om hier over de dood te praten.

'Neem me niet kwalijk, mevrouw, maar we willen helemaal van voren af aan beginnen,' zegt Cupido. 'Een frisse blik op het hele onderzoek.'

'We zullen vragen moeten stellen die u misschien al beantwoord hebt,' zegt Griessel.

'Dat is oké, kom maar op,' zegt ze en ze neemt een gretige trek van de sigaret.

'Meneer Johnson heeft lang bij de politie gezeten,' zegt Griessel.

Ze knikt en tikt de as met een lange nagel af. 'Vanaf zijn achttiende, twee jaar voordat we trouwden. Toen was hij Flying Squad op het bureau van Hermanus, daarna werd hij rechercheur in Bellville, daarna zat hij vijf jaar bij de VIP Beveiligingsdienst in Pretoria voordat hij freelancer werd. Consulent persoonsbeveiliging.'

‘Wat hield dat consulentenwerk precies in?’ vraagt Griessel.

‘J.J.... Hij had grootse plannen om bij alle vijfsterrenhotels bekend te zijn, zodat ze contact met hem op zouden nemen om toeristen voor te lichten hoe ze veilig kunnen reizen in Zuid-Afrika. En dan was hij ook nog beschikbaar als ze hem als bodyguard wilden inhuren. Maar het is niet zo makkelijk om bij de grote hotels binnen te komen. J.J. zei dat ze een *closed system* zijn, ze vinden het niet leuk als er geld naar buiten stroomt. Toen kreeg hij hier en daar bij van die kleinere touroperators de kans om voorlichting te geven, en hij reed heel vaak *shotgun* voor ze, zo noemde hij dat. Dan reed hij mee in het busje met de toeristen, gewoon om ze gerust te stellen. Pas de laatste maanden begonnen de bodyguardjobs binnen te komen. Maar niet officieel van de hotels,’ zegt ze.

‘Heette hij echt Johnson Johnson? Precies zo?’ vraagt Cupido, die iets met namen heeft.

‘Precies zo. Door zijn moeder zo gedoopt. Ze heeft haar leven lang gezegd dat die dubbelslag hem iets plechtstatigs en waardigs gaf. *Bless her soul*. Maar iedereen noemde hem J.J.’

‘Hoe lang heeft hij freelance gewerkt?’ vraagt Griessel.

‘Bijna twee jaar.’

‘Alleen?’

‘Ja. Hij heeft een keer een aanbod gekregen van Body Armour, die beveiligingsdienst in de Kaap, maar J.J. zei dat hij geen twintig procent van zijn inkomen aan iemand anders ging geven, hij wilde het eerst op eigen houtje proberen te redden. De eerste tien, elf maanden was het geen vetpot voor hem, maar hij is nooit opgehouden met marketen en netwerken. Is overal zijn visitekaartje gaan uitdelen. En dan bedoel ik ook echt overal. En toen begonnen de opdrachten langzaam binnen te druppelen, en zo’n beetje vanaf januari begon het beter te gaan. Maar hij heeft geen enkele keer de alimentatie voor de kids overgeslagen, laat ik je dat vertellen. Die twee meiden,’ ze wijst naar de foto’s op het bureau, ‘waren alles voor hem.’

‘Wanneer zijn jullie gescheiden?’

‘Toen hij in Pretoria zat, drie jaar geleden. Ik was hier gebleven. Met de winkel, snap je, ik had geen keus, ik ben de enige eigenaar... Maar een huwelijk op afstand werkte gewoon niet voor ons. J.J... Laat ik het zo zeggen, zoals de meeste mannen was hij niet goed in ’s avonds alleen zijn... Maar weet je, het is ons gelukt om het hele

scheidingsgedoe op een volwassen en beschaafde manier af te handelen. Vanwege de kids. J.J. heeft een flat gehuurd een eindje verderop in de straat, dus de kids gingen heel vaak bij hem slapen. En we waren goede vrienden...'

'Zijn huisadres hier was in Springbokpark, Olympusstraat,' zegt Griessel.

'Dat klopt.'

'En hebt u de sleutels daarvan?'

Ze trekt een la open, haalt er een bos sleutels uit en legt die op het bureau. 'Alsjeblieft, maak er geen rotzooi van. Ik moet het huis voor het eind van de maand opleveren.'

'Natuurlijk,' zegt Griessel.

'We willen graag horen, mevrouw, hoe het precies is gegaan vanaf het moment dat hij met de trein is vertrokken,' zegt Cupido.

'U hebt hem zaterdag 5 augustus voor het laatst gezien?' vraagt Griessel.

'Geef ons zoveel details als u zich kunt herinneren.'

'Ik snap het,' zegt ze, en ze knikt en neemt weer een trek van haar sigaret alsof dat haar kracht geeft.

Robyn Johnson vertelt dat haar ex-man die zaterdagochtend zijn twee dochters vlak na negen uur bij de dierenwinkel had afgezet, omdat ze die nacht bij hem in zijn flat hadden doorgebracht, zoals meestal op vrijdag. Ze zijn respectievelijk vier en zes jaar, en gingen onmiddellijk zeuren dat ze met hun vader mee wilden want: 'Papa gaat met een deftige trein mee, mammie, en waarom mogen wij niet mee?'

'Toen vroeg ik wat hij moest doen in de trein. En hij zei alleen dat een of andere Hollandse tante hem had ingehuurd, het uitdelen van zijn visitekaartje had hem weer een opdracht opgeleverd. De maître d' van het Cape Grace Hotel had hem aanbevolen. En die vrouw ging naar Pretoria met Rovos Rail, en dat is super-de-luxe, en hij kreeg een eigen coupé en alles. En ze betaalde hem ook nog goed voor zijn diensten.'

'Heeft hij verder niets verteld over deze klant? Waarom ze beschermd moest worden?'

‘Nee, verder niets. Hij was heel strikt wat betreft de vertrouwelijkheid van de relatie met de klant. Ik respecteerde dat, dus heb ik niet aangedrongen.’

‘Hij was cool? Geen *worries*?’ vraagt Cupido.

‘Die dag?’

‘Die tijd, zo daaromheen?’

‘J.J. was altijd wel cool, hij zei dat het geen zin had je zorgen te maken, dat dat alleen maar energie kost die je beter kunt gebruiken om problemen op te lossen.’

‘Oké,’ zegt Cupido, ‘en toen?’

‘Toen zei hij tegen me: “*Jewel*,” – hij noemde me altijd Jewel omdat mijn naam Robyn is hè – “ik vlieg maandag om één uur terug, dan ben ik om drie uur in Kaapstad, en kom ik om vier uur de kids ophalen.” Nu zijn er een paar dingen van J.J. die je moet begrijpen. *Number one*: hij is nooit te laat. Niet als het over die twee meiden gaat. Never nooit. *Number two*: als er iets onverwachts gebeurt wat ervoor zorgt dat hij te laat is, dan belt hij. Altijd. *Number three*: elke avond belt hij zijn twee meiden. Afhankelijk van zijn rooster, ergens tussen zes en acht, maar hij belt elke avond, tenzij hij tegen me zegt: “Jewel, vanavond zit ik vast, geef de meiden een zoen van me.” Die man had zo zijn fouten, maar hij was een fantastische vader, die twee meiden waren zijn leven.’

‘*Point taken*,’ zegt Cupido.

Griessel knikt en schrijft iets in zijn notitieboekje.

‘*Right*. Toen belde hij die zaterdagavond, en ik hoorde hem tegen de meiden zeggen dat hij nu in Matjiesfontein was, de trein was daar gestopt, en hij vertelde hoe chic die trein was, hoe ze high tea hadden gehad, nou vraag ik je, en hij stuurde hun foto’s via WhatsApp...’

‘Hoe laat belde hij?’ vraagt Griessel.

‘Even na zessen.’

Griessel maakt een aantekening.

‘Hebt u die foto’s nog?’ vraagt Cupido.

‘Ja. Mijn telefoon ligt binnen...’

‘We kunnen later kijken, dank u. Er zijn geen foto’s van de Hollandse vrouw?’

‘Dat zou hij nooit doen. Daar was hij te discreet voor. Er waren alleen foto’s van zijn coupé, die beeldige houten lambrisering, en van de taart die ze met de high tea hadden gehad, J.J. was een zoetekauw...’

En van de historische gebouwen van Matjiesfontein, en van de buitenkant van de trein...?’

‘Oké.’

‘Ga rustig verder,’ zegt Griessel.

‘Dus, die zondagavond belde hij niet. Toen begon ik me een klein beetje zorgen te maken, wat zou er aan de hand zijn? Want hij belde altijd. Altijd. Maar dan zeg je tegen jezelf, hij is aan het werk, misschien komt het gewoon niet uit. En dan vraag je je af, daar kun je niets aan doen, hoe oud is die Hollandse tante eigenlijk, hoe ziet ze eruit, want J.J. is J.J., als je begrijpt wat ik bedoel... Hoe dan ook, ik liet het verder zitten. Tot die maandag. De hele dag hoorde ik niets van hem, dat is prima, maar toen werd het drie uur en hij meldde zich niet en toen werd het vier uur en hij meldde zich niet, en toen heb ik hem gebeld want, zoals ik al zei, hij was nooit te laat als het om het ophalen van de meiden ging. Maar zijn telefoon ging gelijk over naar voicemail, en ik dacht, oké, misschien zit hij nog in het vliegtuig, misschien heeft hij vertraging, en ik liet een bericht achter: “Bel me, J.J., ik maak me zorgen om je.” Tegen zessen wist ik dat er iets mis was. Toen heb ik Rovos gebeld. En die mensen waren heel aardig, je moet je voorstellen, ze mogen niet zomaar informatie over passagiers geven, maar ze hebben alles uit de kast gehaald om te helpen, ik denk dat ze de angst in mijn stem hoorden. Ze zeiden dat er ergens zaterdagnacht of zondagochtend een passagier uit de trein was gestapt, ze konden me geen details geven, maar misschien moest ik het maar gaan aangeven. Toen ben ik naar het politiebureau gegaan, daar zit een officier die samen met J.J. in Bellville heeft gewerkt – Neville Bandjies, ze deden weleens een braai samen – en we hebben een formulier voor persoonsvermissing ingevuld. Maar toen wist ik al, die avond, toen wist ik al dat er iets heel ergs was gebeurd, want Johnson Johnson hield te veel van zijn twee meiden om zomaar te verdwijnen.’

Augustus. Daniel Darret. Bordeaux.

Het is toeval.

Daniel Darret op dat moment bij de voordeur met zijn sleutel in de hand, en de vrouw die de hoek om komt.

De Place Camille Pelletan is klein, eigenlijk wordt de Rue Marengo alleen iets breder waar hij de Rue Saint-François kruist – als een soort pijpenkop aan het eind van de steel. Het is er niet veel drukker dan in de andere straten in dat deel van de wijk Saint-Michel. Er zijn altijd wel mensen op weg naar de basiliek of de Marché des Capucins. Op zaterdag meer.

Zijn nieuwe waakzaamheid heeft geen nut, want het is alleen de opzettelijke timing van het noodlot: zij die de hoek om komt, hij die daar staat. Hij kijkt op, want hij hoort haar hakken op de kasseien. En ze kijkt naar hem. Een ogenblik van herkenning. En dan, precies op het moment dat het lijkt of zij beschaamd wil glimlachen, kijkt Daniel weg, doet de deur open, gaat naar binnen en trekt hem haastig achter zich dicht.

Hij leunt tegen de deur. Hij vloekt.

De kat, Wackett, geeft hem halverwege de trap naar boven antwoord.